

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kociubiński
Sędziowie:	SSA Ryszard Ponikowski SSA Bogusław Tocicki (spr.)
Protokolant:	Iwona Łaptus

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Teresy Łozińskiej - Fatygi

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2014 r.

sprawy **L. W.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne pozbawienie wolności

z powodu apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 14 stycznia 2014 r. sygn. akt III Ko 213/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy L. W. dalsze 10. 000 (dziesięć tysięcy) zł tytułem zadośćuczynienia ponad zasądzone tymże wyrokiem wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy L. W. 120 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

III. stwierdza, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W toku śledztwa Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu o sygn. V Ds. 95/07, postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 28 marca 2008r. o sygn. akt V Kp – 439/08 – na podstawie art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k. – L. W. został tymczasowo aresztowany na okres 2 miesięcy (z zaliczeniem na poczet tymczasowego aresztowania zatrzymania od dnia 25 marca 2008r.) jako podejrzany o to, że:

1) latem 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C., działając wspólnie i w porozumieniu z A. P., uzależnił wykonanie czynności służbowej od otrzymania od W. B. korzyści majątkowej w postaci usługi transportowej i rabatu na materiały budowlane o nieustalonej wartości, w ten sposób, że w zamian za obietnicę udzielenia korzyści odstąpił

od przeprowadzenia postępowania mandatowego i sporządzenia dokumentacji dotyczącej zatrzymania dowodu rejestracyjnego (...) marki M. (...) nr rej. (...).(…) oraz naczepy nr rej. (...), tj. o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k.;

2) latem 2007r. w C., działając jako (...) Komisariatu Policji w C. oraz wspólnie i w porozumieniu z A. P., nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska w ten sposób, że nie przekazał do zarejestrowania materiałów procesowych w postaci zawiadomienia, o przestępstwie złożonego przez M. K. dotyczącego usiłowania kradzieży z włamaniem samochodu marki A. oraz protokołu oględzin w/w pojazdu, a następnie opisane dokumenty ukrył w nieustalonym miejscu, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

3) latem 2007r. w C., działając jako (...) Komisariatu Policji w C. oraz wspólnie i w porozumieniu z A. P., nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska i przekroczył swoje uprawnienia, w ten sposób, że w toku postępowania prowadzonego przez KPP w C. dotyczącego wyłudzenia mienia na szkodę P. K. usunął notatkę służbową dotyczącą odtworzenia zapisu z monitoringu bankowego polecając jednocześnie podległemu funkcjonariuszowi sporządzenie w tym zakresie innej notatki służbowej, a następnie w oparciu o jej treść umorzenie postępowania wobec niewykrycia sprawców, pomimo iż na podstawie zgromadzonego materiału postępowanie winno być kontynuowane, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

4) latem 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C., działając w celu uzyskania określonej treści oświadczenia od T. S. (1) w zakresie dotyczącym kradzieży odbiornika TV na szkodę A. S., użył wobec niego przemocy polegającej na uderzeniu dłonią w głowę oraz wypowiadał wobec niego groźby bezprawne, tj. o przestępstwo z art. 246 § 1 k.k.;

5) latem 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, iż na czas nie mniejszy niż jedna godzina pozbawił wolności T. S. (1) poprzez osadzenie go w miejscu przeznaczonym dla osób zatrzymanych, bez istniejącej ku temu podstawy faktycznej i bez sporządzenia stosownej dokumentacji, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

6) w dniu 26 marca 2008r. w C. na terenie Komisariatu Policji w C., w torbie osobistej bez wymaganego zezwolenia posiadał trzy sztuki amunicji do broni palnej (...) oraz jeden nabój do broni (...) kaliber (...), tj. o przestępstwo z art. 263 § 2 k.k. (k. 11-13).

W uzasadnieniu postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wskazano, że zebrany materiał dowodowy w sprawie, w szczególności zeznania licznych świadków oraz dowody z dokumentów, wskazują na wyższe niż wymagane dyspozycją art. 249 § 1 k.p.k. prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanego zarzucanych mu czynów. Z uwagi na charakter zarzucanych czynów, okoliczności popełnienia, a także osobę sprawcy i wykonywany przez niego zawód oraz zajmowane stanowisko, jak też obszerność i wielowątkowość prowadzonego postępowania przygotowawczego, Sąd Rejonowy uznał, że zachodzi obawa, iż w związku z postanowionymi zarzutami L. W. będzie usiłował w sposób bezprawny wpłynąć na treść zeznań świadków, znanych mu osobiście na gruncie zawodowym i towarzyskim, których należy przesłuchać podczas śledztwa. Realność tych obaw Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia uzasadniał tym, że toczące się postępowanie naraża podejrzanego nie tylko na ewentualne reperkusje karne, ale przede wszystkim pracownicze i przyjął, że nie usuwały ich podnoszone przez podejrzanego argumenty o jego dotychczasowej niekaralności oraz wzorowym przebiegu służby. U podstaw zastosowania najsurowszego ze środków zapobiegawczych Sąd Rejonowy powołał także groźącą L. W. surową karę, której realność wymierzenia uzasadniona jest nie tylko wysokością jej ustawowego zagrożenia oraz liczbą postawionych zarzutów, ich wagą, a także stopniem ich społecznej szkodliwości, który co do podejrzanego będącego dotychczas funkcjonariuszem policji oceniany musi być jako wysoki. W tym też stanie rzeczy, w ocenie Sądu Rejonowego realną stała się obawa ukrywania się podejrzanego przed organami wymiaru sprawiedliwości wobec realnie groźącej mu surowej kary, a zastosowanie tymczasowego aresztowania było niezbędne dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania i żaden inny środek zapobiegawczy o charakterze nieizolacyjnym nie byłby wystarczający osiągnięcia tego celu (k. 13). Podejrzanym L. W. został osadzony w Zakładzie Karnym nr (...) we W., wbrew zasadom rejonizacji, co prokurator uzasadniał potrzebami

śledztwa (k. 2-3 akt osobowych z ZK nr (...)we W.). Pomimo zażalenia L. W., Sąd Okręgowy we Wrocławiu utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Następnie, na wniosek prokuratora, postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 21 maja 2008r. sygn. akt V Kp – 686/08, na podstawie art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k., przedłużono stosowanie tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego L. W. na okres kolejnego miesiąca, tj. do dnia 25 czerwca 2008r., uzasadniając to tymi samymi przesłankami, które legły u podstaw zastosowania tego środka (k. 14-16).

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2008r. sygn. VDs.95/07 Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu uchylił tymczasowe aresztowanie wobec L. W. i zastosował wobec niego środki zapobiegawcze w postaci: poręczenia majątkowego w wysokości 30.000 zł oraz dozoru policji polegającego na zakazie kontaktowania się z aktualnymi i byłymi funkcjonariuszami policji z KP w C. oraz świadkami i podejrzanymi postępowania V Ds. 95/07. Tego samego dnia L. W. został zwolniony z Zakładu Karnego nr (...)we W. (k. 17-20 akt osobowych z ZK nr (...) we W.).

W dniu 10 listopada 2009r. Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu wniósł akt oskarżenia m.in. przeciwko L. W. stawiając mu zarzuty o to, że:

1) w dniu 22 maja 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C., działając wspólnie i w porozumieniu z A. P. uzależnił wykonanie czynności służbowej od otrzymania od W. B. korzyści majątkowej w postaci usługi transportowej i rabatu na materiały budowlane o nieustalonej wartości, w ten sposób, że w zamian za obietnicę udzielenia korzyści odstąpił od przeprowadzenia postępowania mandatowego i sporządzenia dokumentacji dotyczącej zatrzymania dowodu rejestracyjnego (...) marki M. (...) nr rej. (...) (...)oraz naczepy nr rej. (...), jak również dopuścił pojazd do ruchu pomimo braku zezwolenia na przejazd pojazdem (...), to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k.;

2) w okresie od 5 do 8 czerwca 2007r. w C., działając jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że polecił T. S. (2) zarejestrowanie w dzienniku korespondencji w dniu 5 czerwca 2007r. nieistniejącej notatki urzędowej z kontroli pojazdu prowadzonego przez A. K., a następnie w dniu 8 czerwca 2007r. poświadczył nieprawdę w notatce urzędowej sporządzonej na okoliczność wskazanej kontroli wpisując dzień 22 maja 2007r. jako datę wytworzenia dokumentu oraz nakreślając dekretację o treści (...) i zamieszczając datę 1 czerwca 2007r., o czym przekazał opisany dokument T. S. (2), w celu złożenia materiałów do archiwum, czym działał na szkodę interesu publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

3) na przełomie maja i czerwca 2007r. w C. działając jako (...) Komisariatu Policji w C. oraz wspólnie i w porozumieniu z A. P. nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska w ten sposób, że nie przekazał do zarejestrowania materiałów procesowych w postaci zawiadomienia o przestępstwie złożonego przez M. K. dotyczącego usiłowania kradzieży z włamaniem samochodu marki A. oraz protokołu oględzin w/w pojazdu, a następnie opisane dokumenty ukrył w nieustalonym miejscu, czym działał na szkodę interesu tego pokrzywdzonego oraz interesu publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

4) w czerwcu 2007r. w C. działając jako (...) Komisariatu Policji w C. oraz wspólnie i w porozumieniu z A. P., nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska i przekroczył swoje uprawnienia, w ten sposób, że w toku postępowania prowadzonego przez KPP w C. dotyczącego wyłudzenia mienia na szkodę P. K. usunął notatkę służbową dotyczącą odtworzenia zapisu z monitoringu bankowego polecając jednocześnie podległemu funkcjonariuszowi sporządzenie w tym zakresie innej notatki służbowej o odmiennej treści, a następnie w oparciu o nią umorzenie postępowania wobec niewykrycia sprawców pomimo, iż na podstawie zgromadzonego materiału postępowanie winno być kontynuowane, czym działał na szkodę interesu tego pokrzywdzonego oraz interesu publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

5) latem 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C. działając w celu uzyskania określonej treści oświadczenia od T. S. (1) w zakresie dotyczącym kradzieży odbiornika TV na szkodę A. S. użył wobec niego przemocy polegającej na uderzeniu dłonią w głowę oraz wypowiadał wobec niego groźby bezprawne, to jest o przestępstwo z art. 246 § 1 k.k.;

6) latem 2007r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, iż na czas nie mniejszy niż jedna godzina pozbawił wolności T. S. (1) poprzez osadzenie go w miejscu przeznaczonym dla osób zatrzymanych, bez istniejącej ku temu podstawy faktycznej i bez sporządzenia stosownej dokumentacji, czym działał na szkodę interesu tego pokrzywdzonego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

7) w dniu 26 marca 2008r. w C. bez wymaganego zezwolenia posiadał trzy sztuki amunicji do broni palnej (...) oraz jeden nabój do broni (...) kaliber (...), to jest o przestępstwo z art. 263 § 2 k.k.;

8) w dniu 17 lutego 2008r. w C. i L., jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, iż na czas nie mniejszy niż trzy godziny pozbawił wolności W. S. w ten sposób, że wspólnie i w porozumieniu z P. D. (1) dokonał jego zatrzymania, a następnie osadzenia na terenie komisariatu w miejscu przeznaczonym dla osób zatrzymanych, bez istniejącej ku temu podstawy faktycznej i bez sporządzenia stosownej dokumentacji czym działał na szkodę interesu tego pokrzywdzonego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

9) w dniu 18 lutego 2008r. w C., jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, iż sporządził poświadczającą nieprawdę notatkę z przebiegu kontroli drogowej dotyczącej D. M., której treść zawierała nieprawdziwą informację o przyczynach kontroli, jej przebiegu i popełnieniu wykroczenia drogowego przez kierującego, podczas gdy do kontroli faktycznie nie doszło, zaś rzeczywisty przebieg wydarzeń był inny niż zawarty w opisie, a nadto opatrzył ją datą 13 lutego 2007r. jako datę wytworzenia, po czym przekazał opisany dokument T. S. (2), które przybiła prezentatę i naniosła datę 13 lutego 2008r. jako datę jego założenia, a następnie przekazał notatkę podległemu funkcjonariuszowi z poleceniem sporządzenia wniosku o ukaranie D. M. za wykroczenie drogowe, czym działał na szkodę interesu tego pokrzywdzonego oraz interesu publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

10) w dniu 14 listopada 2007r. w C. działając jako (...) Komisariatu Policji w C., nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska, w ten sposób, że w toku czynności wykonywanych w związku z napadem rabunkowym dokonany na P. D. (2) bezpodstawnie zaniechał przeprowadzenia przesłuchania, jak również sporządzenia protokołu z tej czynności i pouczenia o uprawnieniach pokrzywdzonego, jak również nie zlecił wykonania tych czynności podległym funkcjonariuszom czym działał na szkodę interesu tej pokrzywdzonej oraz interesu publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k.;

11) w dniu 4 marca 2008r. w C. i S., działając jako (...) Komisariatu Policji w C. oraz wspólnie i w porozumieniu z A. P. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że bez podstawy faktycznej i prawnej przeprowadził przeszukanie domu w miej scowości S. nr (...), z której to czynności nie sporządził stosownej dokumentacji, a następnie doprowadził M. J. do Komisariatu Policji w C., pomimo braku ku temu podstawy faktycznej i prawnej czym działał na szkodę interesu tej pokrzywdzonej, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. (k. 1918-1957 akt II K – Sądu Rejonowego w Złotoryi).

Wyrokiem z dnia 8 lutego 2012r. w sprawie o sygn. akt II K – 708/09 Sąd Rejonowy w Złotoryi uniewinnił L. W. od dziewięciu zarzutów, natomiast odnośnie dwóch zarzutów postępowanie warunkowo umorzono na okres próby dwóch lat, przyjmując, że L. W.:

1) w dniu 4 czerwca 2007r. w C., działając jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że poświadczył nieprawdę w notatce urzędowej, dotyczącej kontroli pojazdu samochodowego prowadzonego w dniu 22 maja 2007r. przez A. K., wpisując datę 22 maja 2007r. jako datę utworzenia dokumentu i datę 1 czerwca 2007r. jako datę dekretacji notatki, podczas gdy notatka została faktycznie sporządzona w dniu 4 czerwca 2007 r. ustalając że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

2) w dniu 18 lutego 2008r. w C. działając jako (...) Komisariatu Policji w C. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że poświadczył nieprawdę w notatce urzędowej z przebiegu kontroli D. M. w dniu 13 lutego 2008r., wpisując jako datę jej wytworzenia 13 lutego 2008r., podczas gdy faktycznie została sporządzona w dniu 18 lutego 2008r. oraz

podając nieprawdę w zakresie godziny i przyczyny kontroli, ustalając że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k. 17-24).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 6 września 2012r. sygn. akt IV Ka – 372/12 utrzymano w mocy wspomniane orzeczenie (k. 25-53).

Wnioskodawca L. W., za pośrednictwem swojego pełnomocnika, w dniu 5 września 2013r. złożył w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu wniosek o odszkodowanie w wysokości 1.145.300 zł i zadośćuczynienie w wysokości 500.000 zł za niesłuszne zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w okresie 3 miesięcy, tj. od dnia 25 marca 2008r. do dnia 24 czerwca 2008r. w sprawie Sądu Rejonowego w Złotorzy sygn. akt II K – 708/09, w której w dniu 8 lutego 2012r. zapadł wyrok uniewinniający wnioskodawcę od dziewięciu zarzutów, natomiast co do dwóch zarzutów warunkowo umorzono postępowanie w stosunku do L. W. na okres próby dwóch lat. Jednocześnie wniesiono o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 840 zł (k. 1-6).

W uzasadnieniu wniosku (k. 1-6) oraz w zeznaniach wnioskodawcy L. W. na rozprawie głównej w dniu 20 listopada 2013r. (k. 81v-85v) podniesiono, że na odszkodowanie składają się następujące elementy:

- 1) wynagrodzenie w wysokości 7.300 zł zapłacone adwokatom reprezentującym L. W. w postępowaniu przygotowawczym i jurysdykcyjnym, którego dotyczyła sprawa Sądu Rejonowego w Złotorzy o sygn. akt II K – 708/09;
- 2) pożyczki w wysokości 40.000 zł, zaciągane przez żonę wnioskodawcy podczas jego tymczasowego aresztowania, w związku z potrącaniem mu połowy wynagrodzenia oraz kosztami dojazdów żony na widzenia do zakładu karnego we W., a także koniecznością wniesienia poręczenia majątkowego w wysokości 30.000 zł;
- 3) utratą spodziewanej emerytury w wysokości łącznej 1.098.000 zł, która w wypadku dalszej służby w policji byłaby wypłacana przez 35 lat, począwszy od przyszłego nabycia uprawnień w 2013r. do 78 roku życia (licząc średnio emeryturę w wysokości 2.600 zł).

Uzasadniając żądanie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskazano, że składają się na nie przeżycia związane z:

#.

- zatrzymaniem na terenie Komisariatu Policji w C., w obecności podwładnych i współpracowników, przetrzymywaniem przez 2 dni w Policijnej Izbie Zatrzymań we W., a następnie posiedzeniem sądu, podczas którego zastosowano tymczasowe aresztowanie na okres 2 miesięcy;
- przedłużeniem tymczasowego aresztowania na wniosek prokuratora na okres kolejnego miesiąca;
- przewiezieniem do zakładu karnego we W. i osadzeniu początkowo w wieloosobowej celi z osobami odbywającymi karę pozbawienia wolności;
- osadzeniem w celi dwuosobowej ze skazanym na karę 25 lat pozbawienia wolności za głośne zabójstwo, który był mieszkańcem C. i dawał do zrozumienia, że zna wnioskodawcę;
- niemożnością osadzenia w celi jednoosobowej;
- permanentnym stresem, poczuciem zagrożenia ze strony innych osadzonych podczas posiłków, kąpieli, a także bezsennością, co spowodowało schudnięcie ponad 20 kilogramów;
- narażeniem na szykany w zakładzie karnym ze strony innych osadzonych, spotykaniem osób, które wcześniej jako policjant zatrzymywał i wobec których prowadził postępowania w ramach obowiązków policjanta;

- pogardliwym odnoszeniem się do wnioskodawcy przez funkcjonariuszy Służby Więziennej jako do „komendanta”;
- przeszukiwaniem rzeczy skazanego w celi, podczas gdy był pobierany na przesłuchania;
- utratą zaufania i dobrego imienia wnioskodawcy, jako osoby powszechnie szanowanej i godnej zaufania, pełniącej zaszczytną funkcję komendanta, wśród lokalnej społeczności C.;
- informowaniem o zatrzymaniu i tymczasowym aresztowaniu przez lokalne portale internetowe i gazety;
- odmową wykonania usług budowlanych przez prywatnego przedsiębiorcę, który uważał wnioskodawcę za przestępcę i był przekonany, że stał się niewypłacalny na skutek tymczasowego aresztowania;
- brakiem swobodnego kontaktu z rodziną przez ponad 3 miesiące;
- rozłąką z małoletnimi dorastającymi córkami, które były szykanowane w środowisku lokalnym i wyśmiewane przez rówieśników ze względu na aresztowaniem ojca;
- dolegliwościami natury psychicznej, wyrażającymi się nadużywaniem alkoholu w pierwszym okresie po opuszczeniu zakładu karnego, korzystaniem z pomocy lekarskiej psychiatry, a także trwającymi do chwili obecnej (k. 1-6, 81v-85v).

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2014r. sygn. akt III Ko – 213/13 Sąd Okręgowy we Wrocławiu orzekł następująco:

I. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy – **L. W.** kwotę 7.722,30 zł (siedem tysięcy siedemset dwadzieścia dwa złote i 30/100) tytułem odszkodowania i kwotę 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku za niesłuszne pozbawienie wolności;

II. dalej idące żądanie oddalił;

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 144 zł tytułem wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika;

IV. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa (k. 98).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał, że wnioskodawca L. W. udowodnił wyłącznie powstanie szkody w wysokości 7.722,30 zł, gdyż wnioskodawca nie otrzymał wyrównania uposażenia za okres tymczasowego aresztowania (wyplacono takie wyrównanie tylko za pozostały okres zawieszenia w czynnościach służbowych). Z ustaleń Sądu wynikało, że przed tymczasowym aresztowaniem wnioskodawca otrzymywał 2.990 zł tytułem wynagrodzenia zasadniczego oraz 970 zł z tytułu dodatku funkcyjnego. Nadto otrzymywał 538,20 zł za wysługę i 650 zł jako dodatek za stopień policyjny). Łączne wynagrodzenie wnioskodawcy wynosiło zatem 5.148,20 zł brutto (k. 113 akt osobowych oraz k. 63-64 akt sprawy) Z uwagi na fakt, że wynagrodzenie to obniżono o połowę to drugą połowę w kwocie 2.574,10 zł pomnożoną przez trzy miesiące (tj. łącznie 7.722,30 zł. brutto) należało zasądzić dla wnioskodawcy od Skarbu Państwa jako faktycznie poniesioną szkodę. W pozostałej części żądania odszkodowania Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał za nieuzasadnione, gdyż szkody, których wyrównania domagał się wnioskodawca nie miały związku z tymczasowym aresztowaniem.

Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawcy należy się zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, związane ze wszystkimi podnoszonymi przez nią przeżyciami na skutek trzymiesięcznego stosowania tymczasowego aresztowania, które powinno ono wynosić 45.000 zł, licząc 15.000 zł za miesiąc pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy przyjął,

że zadośćuczynienie przyznane L. W. powinno być wyższe niż przyznawane przeciętnie w tego rodzaju sprawach, wynoszące około 3.500 zł (k. 103-116).

Powyższy wyrok zaskarżył pełnomocnik z wyboru wnioskodawcy L. W., adw. S. W. w części dotyczącej punktu II, czyli w zakresie oddalenia żądania zasądzenia zadośćuczynienia ponad kwotę 45.000 zł. Powołując się na przepisy art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 1 k.p.k. orzeczeniu temu **zarzucił**: naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 448 k.c. w zw. art. 445 § 1 k.c. z art. 24 § 1 k.c. i art. 23 k.c. w zw. z art. 552 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie w wyniku niewystarczającego uwzględnienia okoliczności, przemawiających za większym stopniem i głębią doznanych przez wnioskodawcę przeżyć i cierpień, a także utraty dobrego imienia, aniżeli przyjętym przez Sąd I instancji, skutkiem czego przyjęto, że kwota zadośćuczynienia w wysokości 45.000 zł będzie adekwatna do doznanych przez wnioskodawcę krzywd i cierpień, podczas gdy pełne uwzględnienie wymienionych okoliczności, a w szczególności faktów, że:

1) wnioskodawca, jako policjant, należycie wywiązywał się z wszelkich swoich dotychczasowych obowiązków, kierując się zasadami praworządności i dbając o bezpieczeństwo na obszarze działania podległej mu jednostki, dawał wzór swoim podwładnym, z których część – kierując się chęcią usunięcia wymienionego ze stanowiska Komendanta Policji w C. – podjęła działania zmierzające do eliminacji go z życia zawodowego, co skutkowało jego zatrzymaniem w obecności podwładnych oraz zastosowaniem tymczasowego aresztowania; sprawa była szeroko komentowana, w zawodowych kręgach wnioskodawcy, jak i w ogólnopolskich oraz lokalnych środkach masowego przekazu, tym samym bezprawne metody, zmierzające do usunięcia wnioskodawcy z zawodu i poniżenia go w opinii publicznej, skutecznie zniszczyły jego pozycję zawodową oraz autorytet szacunek pośród innych funkcjonariuszy Policji i mieszkańców C.;

2) wnioskodawca przebywał w Zakładzie Karnym nr(...) we W., wraz z osadzonymi na podstawie prawomocnych wyroków – w tym również skazanymi, do których zatrzymania przyczynił się właśnie wnioskodawca, działając jako policjant; nadto osadzony był w celi z osobą, która dopuściła się zbrodni zabójstwa – powyższe spowodowało u wnioskodawcy ostrą reakcją stresową oraz stany lękowo – depresyjne, które skutkowały znacznym pogorszeniem zdrowia m.in. utratą wagi (w czasie stosowania tymczasowego aresztowania wnioskodawca schudł 20 kg) oraz zaburzeniami snu, a następnie problemem alkoholowym;

3) wnioskodawca został tymczasowo aresztowany łącznie na okres 3 miesięcy – pierwsze orzeczenie tego środka nastąpiło na 2 miesiące, a następnie na 1 miesiąc – takie ukształtowanie tymczasowego aresztowania spowodowało, że publikacje prasowe i zainteresowanie osadzeniem wnioskodawcy nasiliło się w dwóch momentach: zatrzymania, a następnie jego przedłużenia, co przyczyniło się do pogłębienia utraty dobrego imienia i zaufania wśród mieszkańców C. i okolic; poza tym wpływ okresu izolacji wzmagił u wnioskodawcy poczucie pokrzywdzenia i osamotnienia;

4) do dziś wnioskodawca nie zdołał odbudować dobrego wizerunku swojej osoby w społeczności lokalnej z uwagi na niesłuszne tymczasowe aresztowanie – przed zastosowaniem tegoż środka zapobiegawczego zajmował stanowisko, dla którego znaczenie w pracy miała jego reputacja, później z uwagi na zawieszenie nie pracował w Policji, nie mógł podjąć innej pracy – mieszkańcy C. i okolic uważali go za przestępcę ze względu na osadzenie, nie ufali mu, zaś sam wnioskodawca, który bardzo źle zniósł izolację, nie mógł odnaleźć się w nowej rzeczywistości, przez co miał problemy z alkoholem, ucierpiały jego relacje z rodziną, nie mógł znaleźć zatrudnienia na terenie C. i okolic, nawet prawomocne uniewinnienie z większości postawionych wnioskodawcy zarzutów, nie odbudowało j jego wizerunku;

5) powyższe prowadzi do wniosku, że zadośćuczynienie w kwocie 500.000 zł w pełni kompensuje krzywdę wnioskodawcy wyrządzona niewątpliwie niesłusznym zatrzymaniem i tymczasowym aresztowaniem, uwzględniając bowiem szczególne okoliczności niniejszej sprawy, przyjęć należy, że kwota 45.000 zł nie stanowi odpowiedniego zadośćuczynienia za doznane przez wnioskodawcę krzywdy i nie wyczerpuje jego roszczenia w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty, pełnomocnik wnioskodawcy **wniósł o**:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy dalszej kwoty 455.000 zł tytułem zadośćuczynienia ponad kwotę zasądzoną z tego samego tytułu przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14.01.2014r.;
- 2) zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 240 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona na korzyść wnioskodawcy L. W. przez jego pełnomocnika procesowego zasługiwała na uwzględnienie, co do zasądzenia na jej rzecz od Skarbu Państwa dodatkowo 10.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia. Na kwotę tę składało się dodatkowo przyznane zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w wyniku oczywiście niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Dalej idące żądania wnioskodawcy L. W. nie były uzasadnione, co prowadziło do nieuwzględnienia dalszych zarzutów i wniosków apelacji.

I. Tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy L. W. w okresie od 25 marca 2008r. do 24 czerwca 2008r. podczas śledztwa Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu o sygn. V Ds. 95/07V, zakończone wniesieniem aktu oskarżenia i wyrokiem Sądu Rejonowego w Złotoryi z dnia 8 lutego 2012r. w sprawie o sygn. akt II K – 708/09 Ds. 30/03, było niewątpliwie niesłuszne, a zatem zachodziły podstawy z art. 552 § 4 k.p.k. do zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jakie powstały w wyniku jego zastosowania.

Jedynie dla porządku należy przypomnieć, że obowiązujący obecnie k.p.k. z 1997r. odmiennie określił podstawy dochodzenia kodeks odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne stosowanie najsurowszego ze środków zapobiegawczych. Ustawodawca oszedł bowiem od przyjmowanej w d.k.p.k. z 1969r. kategorii „oczywiście niesłusznego” tymczasowego aresztowania jako podstawy odszkodowania i zadośćuczynienia, co prowadziło do rezygnacji z oceny niesłuszności tymczasowego aresztowania ex tunc, a zatem na podstawie ustaleń dowodowych w momencie zastosowania tego środka zapobiegawczego i w okresie jego stosowania (por. postanowienie SN z dnia 2 lutego 1974r. sygn. II KZ – 255/73 – OSNKW 1997, z. 5, poz. 100; a także postanowienie SN z dnia 10 grudnia 1986r. sygn. V KRN – 411/86 – OSNKW 1987, z. 9-10, poz. 78). Notabene, nawet po rządami poprzednio obowiązującej procedury karnej, w orzecznictwie i wypowiedziach niektórych przedstawicieli doktryny przyjmowano, że tymczasowe aresztowanie, które w momencie zastosowania było zasadne, może stać się oczywiście niesłuszne, a także oceny w tym zakresie należy dokonywać ex nunc, przez pryzmat wyniku całego postępowania karnego (por. postanowienie SN z dnia 3 czerwca 1976r. sygn. I KZ – 59/76 – OSNKW 1976, z. 7-8, poz. 98; a także A. Blusiewicz, P. Hofmański – Materialnoprawne warunki odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną oczywiście niesłusznym tymczasowym aresztowaniem – Palestra 1981, nr 10-12, s. 37 i następane).

Zgodnie z obecnie obowiązującym przepisem art. 552 § 4 k.p.k., przy ocenie „niewątpliwej niesłuszności” tymczasowego aresztowania, jako przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, należy ocenić nie tylko jakie orzeczenie zapadło w postępowaniu karnym wobec osoby, która została pozbawiona wolności, lecz także czy – niezależnie od ostatecznego wyniku postępowania – w realiach konkretnej sprawy:

- 1) zachodziły w momencie stosowania tymczasowego i w trakcie jego trwania w ogóle podstawy dowodowe uzasadniające postawienie zarzutów (art. 249 § 1 k.p.k.);
- 2) w momencie stosowania tymczasowego i w trakcie jego trwania istniały pozostałe przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania (art. 258 k.p.k., art. 263 k.p.k. i art. 264 k.p.k.);
- 3) nie było wystarczające dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania zastosowanie łagodniejszych środków zapobiegawczych (art. 251 § 3 k.p.k. i art. 253 k.p.k.);
- 4) zachodziły szczególne względy przemawiające za odstąpieniem od stosowania tymczasowego aresztowania albo wskazujące na orzeczenie innej kary niż bezwzględna kara pozbawienia wolności (art. 259 § 1-3 k.p.k.).

W uchwale z dnia 15 września 1999 r. sygn. I KZP – 27/99 Sąd Najwyższy przyjął, że: „1. Odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 552 § 4 k.p.k.) opiera się na zasadzie ryzyka.

2. Niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu art. 552 § 4 k.p.k., jest takie tymczasowe aresztowanie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 28 k.p.k., oraz tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), powodujące dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a także, w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia” (OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 72; podobnie w uchwale SN z dnia 23 maja 2006r. sygn. I KZP – 5/06 –OSNKW 2006, z. 6, poz. 55).

Jeżeli chodzi o końcowe rozstrzygnięcie w sprawie wnioskodawcy L. W., to wyrokiem Sądu Rejonowego w Złotorzy z dnia 8 lutego 2012r. w sprawie o sygn. akt II K – 708/09 Ds. 30/03 uniewinniono go od większości zarzutów (łącznie 9 zarzuconych przestępstw) i warunkowo umorzono wobec niego postępowanie karne, co jednoznacznie przesądziło o niesłusznosci tymczasowego aresztowania wobec niej.

II. Zaskarżony wyrok Sądu I instancji uprawomocnił się w części odnoszącej się do przyznania wnioskodawcy L. W. odszkodowania w wysokości 7.722,30 zł, na co składało się wyrównanie uposażenia za okres tymczasowego aresztowania (wypłacono takie wyrównanie tylko za pozostały okres zawieszenia w czynnościach służbowych). Z ustaleń Sądu wynikało, że przed tymczasowym aresztowaniem wnioskodawca otrzymywał 2.990 zł tytułem wynagrodzenia zasadniczego oraz 970 zł z tytułu dodatku funkcyjnego. Nadto otrzymywał 538,20 zł za wysługę i 650 zł jako dodatek za stopień policyjny). Łączne wynagrodzenie wnioskodawcy wynosiło zatem 5.148,20 zł brutto (k. 113 akt osobowych oraz k. 63-64 akt sprawy) Z uwagi na fakt, że wynagrodzenie to obniżono o połowę to drugą połowę w kwocie 2.574,10 zł pomnożoną przez trzy miesiące (tj. łącznie 7.722,30 zł. brutto) Sąd Okręgowy we Wrocławiu słusznie zasądził wnioskodawcy od Skarbu Państwa jako faktycznie poniesioną szkodę. W pozostałej części żądania odszkodowania Sąd Okręgowy we Wrocławiu uznał za nieuzasadnione, gdyż szkody, których wyrównania domagał się wnioskodawca nie miały związku z tymczasowym aresztowaniem.

Uprawomocniło się także orzeczenie Sądu I instancji co do przyznanego wnioskodawczyni zadośćuczynienia do kwoty 45.000 zł. Nie ma potrzeby szczegółowego odnoszenia się do podstaw takiego orzeczenia, choć wypada stwierdzić, że Sąd Okręgowy we Wrocławiu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dał jasno wyraz temu, że uwzględnił wszystkie okoliczności związane z doznaną przez L. W. krzywdą moralną w wyniku niesłusznego tymczasowego aresztowania (strony 9-11 uzasadnienia wyroku – k. 111-113 akt sprawy). Dość stwierdzić, że wyliczenie zadośćuczynienia w tej części było prawidłowe, natomiast wysokość przyznanego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jawiła się jako nieco zbyt niska w stosunku do dolegliwości związanych z tymczasowym aresztowaniem, choć nie w takim stopniu jak to starał się wykazać w apelacji pełnomocnik procesowy wnioskodawcy.

III. Należało zatem częściowo podzielić zarzuty apelacji o niewłaściwym określeniu wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdą w wyniku błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegającego na przyjęciu, że kwotą zadośćuczynienia adekwatną do doznanych krzywd jest 45.000 zł, a także obrazy przepisów art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną, oceną dowodów polegającą na wzięciu pod uwagę, przy określaniu rozmiaru szkód i krzywd, jakich doznała wnioskodawczyni w związku z niesłusznym pozbawieniem wolności, przede wszystkim okoliczności dotyczących przebiegu faktycznego pozbawiania wolności w areszcie śledczym.

Jak słusznie podnosił, w apelacji pełnomocnik wnioskodawcy, ujemne następstwa pozbawienia wolności L. W. miały miejsce zarówno w czasie trwania tymczasowego aresztowania, jak również po dniu jego zwolnienia z zakładu karnego i dotyczyły one zarówno bezpośrednio osoby wnioskodawcy, jak również jego bliskich, zwłaszcza małoletnich córek, a także były związane z dolegliwościami związanymi z publikacjami internetowymi i medialnymi na temat wnioskodawcy.

Oceniając krzywdy, jakich doznał L. W. Sąd Okręgowy zasadnie zwrócił, uwagę na to, że uwzględnił wszystkie okoliczności związane z doznaną przez L. W. krzywdą moralną w wyniku niesłusznego tymczasowego aresztowania (strony 9-11 uzasadnienia wyroku – k. 111-113 akt sprawy), które podawał pełnomocnik wnioskodawcy we wniosku (k. 1-6), a także sam wnioskodawca podczas składania zeznań na rozprawie głównej (k. 81v-85v).

Niezależnie od tego, należy jednak zwrócić uwagę na to, że krzywda moralna poniesiona przez wnioskodawcę była szczególnie dotkliwa także z podanych poniżej powodów.

Po pierwsze, L. W. został zatrzymany na terenie Komisariatu Policji w C., w obecności podwładnych i współpracowników, osadzony początkowo przez 2 dni w Policyjnej Izbie Zatrzymań we W., a następnie po posiedzeniu sądu tymczasowo aresztowany początkowo na okres 2 miesięcy. Właśnie ten pierwszy okres po zastosowaniu tymczasowego aresztowania, sąd ocenił jako wystarczający dla przeprowadzenia tak istotnych czynności dowodowych, by nie było potrzeby kolejnego przedłużenia stosowania najsurowszego środka zapobiegawczego. Po raz pierwszy opisane przez Sąd I instancji dolegliwości wnioskodawcy miały miejsce właśnie w tym okresie, jednak miał on prawo przypuszczać, że po pierwszym okresie tymczasowego aresztowania zostanie zwolniony z zakładu karnego.

Po wtóre, opisane przez Sąd I instancji dolegliwości wnioskodawcy nasiliły się w związku z kolejnym wnioskiem prokuratora o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania na okres kolejnego miesiąca. Jeszcze raz sprawa wzbudziła zainteresowanie lokalnego środowiska i mediów, a także zostały zawiedzione nadzieje L. W. co do zwolnienia z zakładu karnego.

Po trzecie, jest absolutnie oczywiste, że dolegliwości wnioskodawcy nie były jednakowe każdego dnia niesłusznego pozbawienia wolności, lecz nasilały się w miarę przedłużania się tymczasowego aresztowania. Należało zatem przyznać wnioskodawcy dodatkową kwotę uzupełniającą przyznane zadośćuczynienie, aby okoliczności te w pełni uwzględnić.

Przyznana przez Sąd Okręgowy kwota 45.000 zł zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie oddawała w całości wszystkich wskazanych dolegliwości i należało ją podwyższyć, zmieniając zaskarżony wyrok i zasądzając dodatkowo od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy L. W. 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W praktyce orzeczniczej Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu przyznana łącznie kwota 55.000 zł zadośćuczynienia za 3 miesiące niesłusznego tymczasowego aresztowania jest znacząca i godnie rekompensuje krzywdę moralną wnioskodawcy, a także uwzględnia wszystkie elementy krzywdy moralne wskazane przez pełnomocnika wnioskodawcy w zarzutach i uzasadnieniu apelacji. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy (art. 437 § 1 k.p.k.), nie uwzględniając zarzutów i wniosków apelacji pełnomocnika wnioskodawcy, gdyż zasądzone ostatecznie zadośćuczynienie uwzględnia w pełni wszelkie krzywdy wnioskodawcy.

IV. Orzeczenia o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze oparto o przepis art. 544 § 2 k.p.k., stwierdzający, że postępowanie w tego rodzaju sprawach jest wolne od kosztów.

Nie podzielono w tym zakresie stanowiska Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych, że w postępowaniu przewidzianym w rozdziale 58 k.p.k., dochodzącemu odszkodowania lub zadośćuczynienia nie przysługuje zwrot wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika, nawet jeżeli roszczenie uwzględniono (por. postanowienie SN z dnia 11.06.2002r. sygn. WZ – 13/02 – OSNKW 2002, z. 11-12, poz. 103, a także wyroki sądów: S.A. w Gdańsku z 10.05.2000r. sygn. II AKa – 93/00 – OSAG 2001/1/4; S.A. we Wrocławiu z 30.01.2008r. sygn. II AKa – 375/07 – LEX nr 357129; S.A. w Krakowie z 6.02.2013r. sygn. II AKa – 6/13 – Krakowskie Zeszyty Sądowe 2013, z. 4, poz. 70; S.A. w Łodzi z 11.07.2013r. – LEX nr 1356553 i postanowienie S.A. w Lublinie z 21.11.2001r. sygn. II AKz – 311/01 – OSA 2002/6/48).

Zgodnie z przepisem art. 616 § 2 k.p.k. do kosztów procesu należą uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika. Jednocześnie, w wypadku kwestionowania zasadności wyroku zapadłego przed sądem okręgowym w postępowaniu przewidzianym w rozdziale 58 k.p.k., zastosowanie ma przepis art. 446 § 1 k.p.k. ustanawiający przymus adwokacki lub radcowski: „Apelacja od wyroku sądu okręgowego,

która nie pochodzi od prokuratora lub pełnomocnika będącego radcą prawnym, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata”. Oznacza to, że w sytuacji, gdy nie ma warunków do ustanowienia pełnomocnika z urzędu, wnioskodawca musiał korzystać z pełnomocnika z wyboru celem zaskarżenia wyroku i w wypadku, gdy – choćby częściowo – uwzględniono jego apelację i zmieniono na jego korzyść wyrok Sądu I instancji, trudno uznać ze względu na standardy państwa prawa, by musiał ponosić koszty ustanowienia pełnomocnika z wyboru w postępowaniu odwoławczym.

Z tych przyczyn uwzględniono wniosek autora apelacji i zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy L. W. 120 zł tytułem poniesionych przez niego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym z tytułu ustanowienia pełnomocnika z wyboru.